

Inhoud

Lijst van figuren	VII
Inleiding	IX
Deel 1. De jaren 90: de postbipolaire transitie	1
1. Van illusie naar desillusie	3
1. De euforie: een ‘Nieuwe Wereldorde’	3
1.1. Oude conflicten vinden een oplossing	4
1.2. De Tweede Golfoorlog: Collectieve Veiligheid in de praktijk	5
1.3. De Verenigde Naties: centrum van de wereldpolitiek	8
1.4. Vredesproces in het Midden-Oosten	10
1.5. Duurzame veiligheid en samenwerking in Europa	12
1.6. Democratiseringsgolf en einde van de Apartheid	12
1.7. Welvaart voor iedereen	14
2. De desillusie: een wereldwanorde	16
2.1. Gewelddadige implosie van de Somalische staat	17
2.2. Genocide in Rwanda	19
2.3. Gewelddadig nationalisme in Joegoslavië	21
2.4. NAVO-interventie in Kosovo	28
2.5. Militaire macht, terug van nooit weggeweest	30
2.6. Economische rampspoed	32
3. De opkomst van ‘nieuwe’ radicale stromingen	34
4. De botsing tussen perceptie en realiteit	37
4.1. Oorlogen nemen af in aantal en in omvang	39
4.2. Het aantal internationale crises daalt	41
4.5. Democratie en mensenrechten gaan er op vooruit	43
4.6. En anno 2013?	45
5. Paradigmastrijd	46
2. Recurrenties in de geschiedenis van de wereldpolitiek	51
1. Het komen en gaan van grote mogendheden	54
1.1. De Verenigde Staten als enig overgebleven grootmacht?	56
1.2. Alternatieve hegemon?	63
2. Een nieuwe technologische mutatie	67
3. Mondialisering: een déjà vu	79

4. De slingerbeweging van staat naar markt – en terug	92
5. Systemische onzekerheid en <i>identity politics</i>	99
Deel 2. De ‘interpolaire’ wereldorde	111
3. De basisdynamiek in de hedendaagse wereldpolitiek	113
1. Macht in de internationale betrekkingen vandaag	113
2. De drie ‘wetten’ van de multipolaire wereldorde	116
2.1. Opkomst en verval van grote mogendheden	117
2.2. Afwisseling van samenwerking en confrontatie	118
2.3. Internationale stabiliteit bij overkoepelende doelstelling	119
2.4. Een ‘interpolaire’ wereldorde?	119
3. De economische macht: bron van alle macht	121
3.1. De mondiale financieel-economische crisis van 2008 en de gevolgen voor de economische machtsverhoudingen	128
4. De militaire macht: de terugkeer van de klassieke machtspolitiek	139
5. De politieke macht: de spanning tussen macht en legitimiteit	143
Besluit	150
4. De grootmachten van deze tijd	155
1. De Verenigde Staten: ‘primus inter pares’	163
2. De Europese Unie: economische reus, militaire dwerg, politiek model?	192
3. China: ‘terugkeer’ op het wereldtoneel	205
4. Rusland: de renaissance van een grootmacht?	220
5. De mondiale geopolitieke breuklijnen	241
1. Verenigde Staten – China	242
2. Verenigde Staten – Rusland	251
3. Verenigde Staten – Europese Unie	259
4. Europese Unie – China	268
5. Europese Unie – Rusland	271
6. China-Rusland	280
Besluit	283
6. De regionale geopolitieke breuklijnen	291
1. Afrika	292
2. Azië	299
3. Europa	311
4. Midden-Oosten	319
5. Latijns-Amerika	333

Deel 3. Veiligheid en diplomatie	341
7. Vrede en Veiligheid	343
1. Bewapening en ontwapening: de erfenis van de Koude Oorlog	343
1.1. Militaire uitgaven: van vredesdividend naar een nieuwe wedloop?	343
1.2. Militaire veiligheid in de eenentwintigste eeuw	348
1.3. Wapenbeheersing en ontwapening in Europa	349
1.4. Internationale ontwapeningsafspraken	353
1.5. De nucleaire strategische balans	356
1.6. De verspreiding van kernwapens	360
1.7. De toekomst: naar verdere afbouw van de kernwapenarsenalen?	364
2. De ‘nieuwe’ veiligheidsagenda	367
2.1. Humanitaire interventie en ‘Responsibility to Protect’	367
2.2. Het nieuwe veiligheidsdiscours	374
2.3. Klimaatverandering en conflict	375
2.4. De nieuwe energiecrisis	383
2.5. Naar een mondiale watercrisis?	397
8. Terrorisme: cycli, oorzaken, controverses	409
1. Wat is terrorisme?	410
1.1. Methodologische barrières	411
1.2. De ‘essentie van het terrorisme’	413
1.3. Wat is ‘internationaal’ terrorisme?	415
2. De vier golven van het internationale revolutionaire terrorisme	416
2.1. Het anarchistische terrorisme	416
2.2. Het extreemrechtse terrorisme tijdens het interbellum	420
2.3. Het extreemlinkse terrorisme (eind jaren zestig-begin jaren tachtig)	423
2.4. Het jihadi-terrorisme	425
3. Opkomst, consolidering en verval van een revolutionaire terreurgolf	433
9. Nieuwe wereldorde, nieuwe diplomatie?	439
1. Inleiding	439
2. De Westfaalse diplomatieke transformatie	442
2.1. De opdrachtgevers	446
2.2. De manier van werken	447
2.3. De diplomatieke agenda	447
3. De twee grote aanpassingen van de moderne diplomatie	450
3.1. Bevoegdheidsverschuiving in soevereiniteit en diplomatie	450
3.2. De opkomst van de multilaterale diplomatie	451

3.3. De diplomatieke constanten	453
4. De diplomatieke aanpassingen vanaf het einde van de twintigste eeuw	454
4.1. Nieuwe actoren op de diplomatieke scène	456
4.2. Hoe nieuw is echter 'nieuw'?	464
5. Crisis van het multilateralisme?	470
Besluit	473